

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands

Dövblindarf

December 12/2001

*God Jul
och
Gott Nytt År*

Innehåll

Fem frågor	2
Ledaren: Gud kommer innanför alla gränser	3
Ledaren: Julens glada grytlappar	4
Ledaren: En hjälplös präst	5
Julen på sicilianskt vis	6
Blodgivning, liten möda - gott att vara	8
30-års fest i Jyväskylä	11
Stjärnavstånd 1951-2001	15
Virtuell undervisning startade i nätet	18
Det är viktigt för dövblinda att skapa i Lappland	20
Verksamhetscentrets julkaka	21
Seminarie-anmälan	21
“Hand i hand tävling” - handikappinformatörernas ärende	22
Dikt: Fyra julbockar	24

Pärm: bild av Aarikkas änglar i trä.
Pärmens baksida: bild av Aarik-
kas julbockar i trä (foton: K. Pyyk-
kö)

Följande Känslsprötet utkommer
16.1. Materialet bör vara redaktionen
tillhanda senast 4.1.

Fem frågor

1. När utlystes julfrid första gången i Finland?
2. Vem har tonsatt, vem har skrivit texten till “Giv mig ej glans”?
3. Vem började seden med julkrubban?
4. Vem delar gåvorna i Finland, Spanien och Ryssland?
5. När är kinesernas nyår?

Svaren:

1. Utlysningen av julfriden från Åbo spreds för första gången över hela Finland år 1940. Då framfördes och spreds den via radio. Nuförtiden sprids den också utanför Finlands gränser via TV och radio. Julfrid är en europeisk medeltida stadssed. I Åbo har seden fortsatt nästan oavbrutet. Vid utlysningen av julfrid på 1600-talet förbjöds rumlande, fylleri, våld och oväsen.
2. Jean Sibelius komponerade år 1901 julvisan Giv mig ej glans komponerades av Jean Sibelius (1865-1957) år 1895. Texten skrevs av Zacharias Topelius (1818-1898).
3. Franciskus av Assissien använde julkrubban på 1200-talet då han berättade om Jesus födelse för folket.
4. Julgåvorna utdelas på julaftonen i Finland av julbocken och i Spanien av de tre vise männen. I Ryssland utdelas gåvorna av frostgubben på nyårsaftonen.
5. Kinesernas nyår är 25.1. ■

Gud kommer innanför alla gränser

Gränser hör till allas liv. Den ena ser inte, den andra hör inte, den tredje har svårt att röra sig. Fastän jag ser, hör och kan röra på mig, har livet ändå sina gränser. Jag kan inte göra vad jag vill. Eller jag är ensam, utan vänner.

Fastän livet är begränsat, så finner man inom alla gränser mer möjligheter än vi ofta märker. Dövblinda har lärt mig detta.

Denna höst förrättade jag en gudstjänst för dövblinda. Då dessa kom till kyrkan, önskade de enligt sin sed vidröra mig: biskopens kläder, stav och kors. Då den dövblinda känner världen genom beröring, blir den på ett annat sätt berikande och full av skiftningar än den seende och hörandes värld.

Alla gränser har större möjligheter än vi anar.

Gud ser vår värld, som har gränser. Han kommer utifrån, från en annan

värld. Herdarna var i mörkret på ängen och vaktade sin fårahjord. En ängel uppenbarade sig och sade: Var inte rädda! Jag meddelar åt er ett glädjebudskap. En frälsare har fötts åt er.

Gud kommer innanför alla gränser. Du är aldrig ensam. Då Gud är med oss, får vi leva tryggt. Gud känner mina gränser. Han är god och nådig. Han känner livet utanför mina gränser. Med hans hjälp kan jag finna nya möjligheter inifrån mitt i de gränser, som mitt liv just nu har. Det finns alltid nya möjligheter. Det finns alltid hopp.

Gud välsigne dövblindas, era familjers och vänners jul!

Voitto Huotari

Biskop för S:t Michels stift ■

Julens glada grytlappar

Året är 1995. Jag är på min första arbetsresa i Lappland. Det är midvintermörker och julen närmar sig. Jag försöker besöka så många dövblinda som möjligt. Jag är spänd och funderar på många saker. Förstår dövblinda mig? Accepteras jag? Tar man emot mig i hem och anstalter?

Jag tror att de dövblinda är nervösa på samma sätt. En ny präst kommer på besök. Kanske tänker de på samma sätt som jag. Förståelse, godkännande och mottagande.

Jag hade ttagit med nattvardstillbehören. Det är inte lätt för en dövblind att gå i kyrkan; resorna är långa, tolkarna är få och språket kan vara svårt. Dessutom finns det andra hinder för att besöka nattvarden.

Resan i Lappland framskrider. Jag träffar många dövblinda och döva och vi dskuterar med varandra.

Jag fick många minnen från resan, varav ett har hängt på köksväggen,

nämligen två färggranna pannlappar. En dövblind hade virkat dem och de skiner i Lapplands färger. De påminner mig om min första arbetsresa i Lappland. Och även om den glädje, det ljus och de livsfärger som dövblinda har och som de delar med sig. De berättar: Välkommen! Du är väntad och godkänd!

I Julevangeliet finns också alla färger som i pannlapparna. Nattens dunkel och änglarnas sken, Maria och Josefs kärleksröda färg, herdarnas gröna färg och Jesubarnets kungliga gula färg. På julen kommer Guds nåd och kärlek i form av Jesubarnet ner på en nivå, som alla når till. Gud säger: Du är sedd, berörd, godkänd och älskad!

Ängeln sade åt oss: "Var inte rädda! Jag kommer med ett gläddjebudskap åt er. Idag har i Davids stad fötts en Befriare, Herren Kristus, Guds son." Välsignad jul!

Leila Ikonen,
Dövas präst ■

En hjälplös präst

Dövas präst Lauri Paunu lärde mig på 1960-talet att möta dövblinda. En gång kände jag mig som en hjälplös präst i ett hem, där de bodde en dövblind man med sin bror och svägerska. Mannen hade ett intressant hemspråk. Brodern berörde honom i armen och han gick efter ved. Brodern berörde honom i andra armen och han gick efter vatten. Brodern berörde honom på axeln och han gick för att värma bastun. En beröring på andra axeln betydde att det var dags för mat.

Den dövblinda mannen hade en rad beröringar med olika betydelser, som bara kändes till i det hemmet. Mannen visste inte att han bodde i Finland eller att Kekkonen var president, inte visste han något om religion eller om andra läror. Jag bjöd honom på Sisu-pastiller och varma händer.

På Lauri Paunus resor lärde jag känna bl.a. Maria Siirtonen från Kiukais, Anna Hirvonen från Åvik i Hyvinge, Kalle Laari från Savitaipale och Sei-

ja Pirhonen från Parikkala. Jag har fortsatt att brevväxla med dem med punktskrift genom åren.

Senare år och situationer har gett mig många andra dövblinda vänner, Leevi Haverinen från Kuhmo, Vieno Hyttinen först från Ispois i Åbo och sedan från Hervanta i T:fors, Lasse Hannula från Eura och Kari Lerne från T:hus. Nyaste bekantskapen är den unga Riku Virtanen från Tavastkyro.

Många hörsel-och synskadade vänner har jag också välsignat vid begravningar. Fastän läkarvetenskapen utvecklas, för livet nya handikappade till våra led.

Finlands Dövblinda rf har i år firat 30-årsjubileum. Under huvudfesten i J:kylä var jag på arbetsresa i Indien. I hjärtat var jag dock med och jag lyckönskar Finlands dövblinda och önskar er en välsignad jul och hoppfullt nytt år!

Ari Suutarla, prost
Kyrkostyrelsen ■

Jul på sicilianskt sätt

Raili Karisaari

Adb-stödpersonen i H.fors, Mariano Mineo är från Sicilien i Italien. Han är katoliker. För katolikerna är också julen kyrkoårets huvudfest. Väntan på julen börjar också för dem i advent.

På Sicilien ordnas inte fester på lilla-jul som i Finland, Julen är en kyrklig högtid, berättar Mariano.

I Italien går man på inte på julen till gravgårdarna. Det görs på allhelgona i november, som även i Finland. Förr gavs små gåvor åt barn på allhelgona, så att barnen skulle minnas de som gått bort. Numera ges gåvor i huvudsak på julen.

Också på Sicilien hör julmåltiden, julklappar, samvaro och kyrkobesök ihop med julen. På aftonen samlas man, spelar sällskapsspel och njuter av julstämningen. Gåvorna lämnas under granen och där hittar var och en sina egna. Största delen av sicilianerna går i julkyrka, julmässan som börjar kl 22 och räcker 3 timmar.

Juldagen är den verkliga festdagen. Man firar dock lugnt. Man börjar att förbereda julmiddagen redan på förmiddagen. Förarbetena har gjorts de föregående dagarna. Man samlas till julbordet vid 14-tiden. Först kramar man om varandra och önskar god jul. Man sitter sedan många timmar vid matbordet, ätandes och samtalandes.

Traditionellt hör åtminstone 6-7 olika förrätter till julbordet. Det finns rökt skinka, oliver, medwurst, olika ostar, speciellt mozzarella-ost samt italiensk sallad, som kallas för rysk sallad. Lasagne eller färskpasta hör också till julbordet. Huvudrätterna är traditionsenligt köträtter och fisk. Också kalkon äts i någon mån på julen. Till efterrätt finns julkaka, panettone. Den är ganska hög, däri finns mandel och russin, och den är gratinerad med sockerglasyr eller kinuski.

Julmåltiden börjas med fördrink eller aperitif, som är vermouth. Under

måltiden dricker man olika vinsorter, rödvin, vittvin och rosévin. Barnen får dricka läskedrycker. Det dricker också vuxna, som inte bryr sig om alkoholdrycker.

Annandag firas genom att besöka släktingar och vänner. Det är också en populär speldag. Då spelas det och man bör ge spelpengar åt barnen.

Erfarenhet från barndomen

Barnens erfarenhet av att ha tappat tron på julbocken är likadan överallt i världen. Mariano berättar, att han som ungefär 8-åring såg julbocken i televisionen. Hans föräldrar berättade för honom om julbocken.

Julbocken var en gammal man, som bodde i Finland, i Lapplands fjäll. Julbocken hämtar julklappar åt barnen på julen. Man kan skriva till julbocken och berätta om sina gåvoönskemål.

Föräldrarna nämnde också, att det finns många barn i världen, så julbocken hinner inte läsa alla brev.

“Jag önskar innerligt en leksaksbös-sa och en bok. Mina föräldrar har mycket de måste köpa, så jag beslöt mig för att skriva om mina önsknin-gar till julbocken. Den julaftonen gick jag tidigt och lade mig, men jag vak-

nade mitt i natten. Jag märkte att mamma och pappa var vakna och pysslade med något. Jag gick tillbaka för att lägga mig. Då jag vaknade på morgonen fanns det paket under granen. Jag undrade varifrån de hade kommit. Mina föräldrar sade, att julbocken var här och hämtade dem. Jag blev ledsen och var harmsen. Jag tyckte det var att lura, för jag såg med egna ögon hur mina föräldrar lade paketen på natten”, berättar Maria-no.

Nyåret firas

Nyåret firas ystert på Sicilien berättar Mariano. Festerna börjar redan på nyårskvällen. De fortsätter ända in på morgonen. På kvällen äter man ända in till midnatt och därefter dansar man. Årsskiftet firas med fyrver-keri.

På nyårsdagen hälsar påven till hela världen. Han läser själv nyårshäls-ningar på 50 olika språk, också på finska. Hälsningen kan ses också här i Finland på TV. ■

Blodgivning, liten möda - gott att vara

Anita Palo

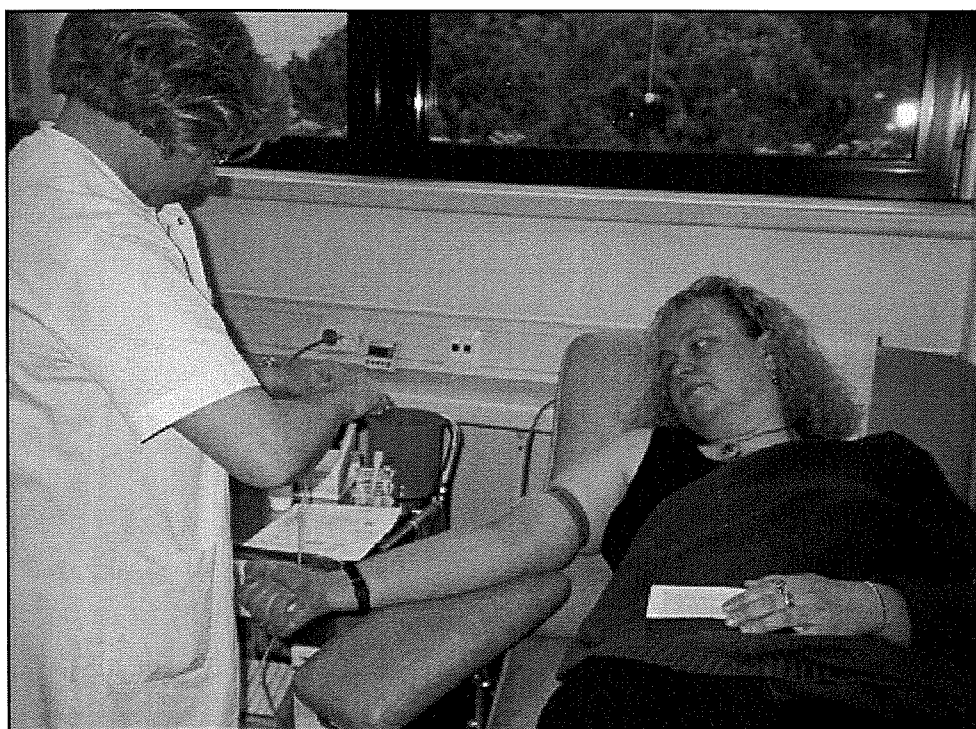
Jag har gett blod 22 gånger allt sedan år 1990. Nu till julen tänker jag ge den 23 gången, om jag bara är frisk. Genom blodgivning ger jag en gåva åt en okänd patient. På samma gång ger det mig glädje och gott att vara då jag vet att någon har ett trängande behov av blod.

Varje år behövs nytt blod i en omfattning av 350 000 blodpåsar. Varje dag behövs således tusen blodgivare för att blodet skall räcka till. Om du har

tid eller lust att se lite möda, kom med och ge blod.

Vad är blodgivning?

Blodgivningen är frivillig i Finland och man betalar ingen ersättning för den. Ge inte blod om du är sjuk. Man kan ge blod, om man är frisk, 18-65-år gammal och väger över 50 kg. Om man för första gången ger blod, bör du ha bott i Norden ett år och vara under 60 år. För kvinnor är det lämp-

ligt att ge blod 1-3 gånger och för män 3-4 gånger per år. Mellan blodgivningarna bör det vara en paus på över 60 dagar. Jag exempelvis ger blod 2-4 gånger i året. Detta år gör jag det 5 gånger.

Finlands Röda Kors blodtjänst framställer av blodet olika blod- och plasmapreparat och vidarebefodrar dem till sjukhusen. Blodtjänsten verkar i hela landet.

Blod kan ges vid blodtjänsten, vid dess lokalstationer eller vid blodgivningstillfällen, som ordnas av den rörliga blodtjänsten. Jag gav blod i oktober vid (Kauneus och Terveys) Skönhet och hälsa-mässan vid Mäscentrum. Den rörliga blodtjänsten besöker också garnisoner, läroanstalter och arbetsplatser.

Vad händer vid blodgivning?

Blodgivningen räcker från en halv till en timme. Man behöver inte beställa tid. Den första gången behöver du ha med dig ett identitetsbevis med fotografi. Då du gett blod två gånger får du per post ett blodgivarkort. Därav framkommer din blodgrupp. Med dess hjälp försnabbar man anmälan.

Efter att du anmält dig får du en dubbelsidig blankett. På blankettens

framsida noteras förutom personalia, blodgrupp, det föregående blodgivningsdatumet, hemoglobinvärdet, givningsmängd och givningsbegränsningar t.ex. dövblindhandikapp, atopiskt eksem. Resten av noteringarna hör till blodtjänsten.

På baksidan av blanketten frågas om hälsotillståndet. Där finns sammanlagt 18 frågor, av vilka de två sista är riktade till kvinnor respektive män. Man bör lugnt tänka över om man svarar på frågorna eller ej. Man bör svara ärligt. Med hjälp av frågorna och svaren försäkras man sig om att blodgivningen är säker för dig och att det givna blodet är säkert för patienten. Man försäkras genom sin namnteckning att de uppgifter man lämnat är rätta.

Sedan mäter man ditt hemoglobinvärde. Det görs varje gång. Sjukskötaren tar ett blodprov från fingerspetsen. Kvinnornas hemoglobinvärde bör vara 125-175 gram per liter och männens 135-195 g/l. Det har hänt mig en par gånger att mitt värde var under 125. Då har jag inte kunnat ge blod. Efter blodgivningen går sjukskötaren ännu genom din blankett. Han/hon kan ytterligare ställa frågor.

Om allt är väl, leds du att ligga på sängen i liggställning. Sjukskötaren lägger runt din arm en spännrem, så

att blodådern syns bättre. Man sticker en nål i ådern så att blodet rinner längs en slang i blodpåsen. Ligg i lugn och ro. Rör inte din arm. En gång gick jag med en teckenspråksvän till blodgivningen. Jag glömde nålen i min arm och började teckna! Det gjorde ont! Följande dag hade jag blånader där i stället.

Efter blodgivningen skall du ligga ännu en stund. Sjukskötaren tar bort nålen och slangen. Ett bandage läggs om armen och det skall du hålla ungefär 4 timmar. Lyft inte tunga saker under den stunden.

Efter blodgivningen bjuder blodtjänsten på dricka och litet ätbart. På blodgivningsdagen lönar det sig att dricka mycket vätska, för då ersätts den givna vätskemängden snabbare.

Vad gör man med blodet?

Det finns många blodgrupper: A Rh, O Rh, B Rh eller AB Rh antingen plus eller minus. Alla de olika blodgruppernas blodgivare är viktiga.

En kaffestund vid blodtjänsten

Skulle du vilja ge blod tillsammans med dövblindas klubbmedlemmar? Och till slut dricka gott kaffe med litet tilltugg? Nog ordnas det! Tag kontakt med

närmaste blodtjänst och beställ tid för en större grupp. En passlig gruppsstorlek är 4-16 personer beroende på blodtjänstens storlek. Ni kan ta er dit på egen hand eller med en färdtjänst som ordnas av blodtjänsten från och till en bestämd plats.

Ge modigt blod åt liv!

Tilläggsuppgifter: telefon 09 - 580 11 eller (Sydälestä sydämeen)- Från hjärta till hjärta-tidningen

Källa: FRK Blodtjänstens broschyrer, hemsida
www.veripalvelu.redcross.fi ■

30-årsfest i Jyväskylä

Bilder och text: Katri Pyykkö/Raili Karisaari.

Finlands Dövblinda rf:s 30-årshuvudfest firades i Jyväskylä efter höstmötet. I slutet av november samlades en stor skara vid Hotell laajavuori för att fira denna dag. Finlands Dövblinda rf grundades i medlet av december 1971. Med på festen fanns också många av organisationens grundande medlemmar. Festårets tema "Kommunikation - en nyckel till världen" var tydligt synbar. Festårets projektsekreterare Anita Palo var

Bilderna: 1. Raden av de som fått hedersdiplom: Olavi Eura, tolk, Raija Lintula, Pirkko Mikkola, Kalevi Koivula, Hilikka Nieminen, tolk, Ahti Myyrä, tolk, Juha Pekkala, Ossi Rajala, Marja-Leena Saarinen, Merja Seppälä och Vilho Sulonen.

2. Vieno Hyttinen får ett hedersdiplom med punkter av Aatos Aho.

3. Eila Särkimäki fick organisationens vimpel.

4. Vappu Taipale var festens huvudföredragshållare.

5. Kari Hyötylä framförde pantomim.

Bild: Seppo Jurvanen och Terhi Pikkujäämsä tog emot gratulationer. Marjaana Suosalmi gratulerade.

Man har i Norden förundrat sig över att i Finland är de beslutande dövblinda medlemmarna i dövblindas or-

konferencier för tillställningen.

Ledande distriktssekreterare Terhi Pikkujäämsä berättade om organisationens historia. En viktig sporre för organisationsverksamhetens utveckling var besöket hos president Kekkonen år 1978. Därefter bildades en arbetsgrupp för att fundera över dövblindas situation. Arbetsgruppen framlade, att ansvaret för ordnade av dövblindas tjänster ges åt deras egen organisation. I september år 1980 fick organisationen sin första anställda, en verksamhetsledare, som var Inger Lindgren. Småningom började arbetsstyrkan växa.

Organisationens mål har varit att få dövblindas röst hörd. Första gången uppnåddes det officiellt år 1986, det i socialstyrelsens arbetsgrupp också fanns en dövblind person som föreningens representant.

organisation rehabiliteringstjänstens kunder. Men anställdas och dövblindas arbete tillsammans har ändå gett mycket och hjälpt verksamhetens utveckling. Erfarenhetsmässigt och utomstående synsätt kompletterar varandra.

För närvarande är den viktigaste frågan för intressebevakningen blivit tillgången på tolktjänster. Tolk tjänsten stärker som bäst den dövblindas självständighet och möjligheter till att verka jämbördigt i samhället.

Stakes generaldirektör Vappu Taipale förde fram förändringen i handikapp-politiken. Förr betonades, att samhället skall ordna skötsel och vårdnad för de personer, som inte klarar självständigt av vardagen. Numera är målet jämställdhet och ett fullt deltagande i samhället. Mänskors initiativförmåga och beslutanderätt

bör stärkas, kundens (klientens) och konsumentens rätt bör säkras. Man bör försäkra goda, fungerande och helgjutna tjänster åt alla.

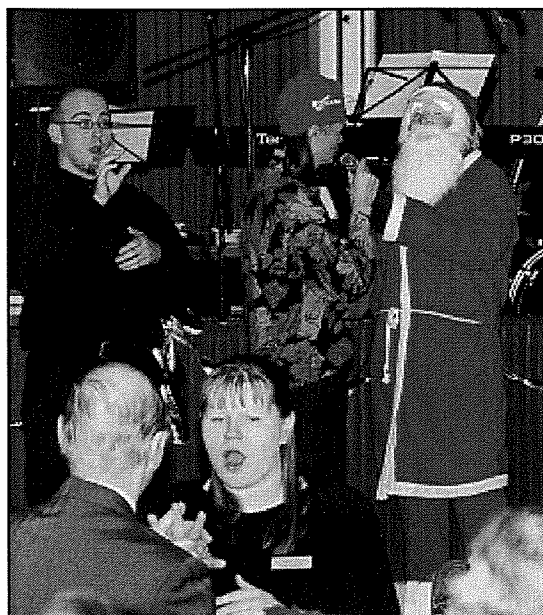
Organisationens ordförande Seppo Jurvanen funderade på dagens internationella utveckling på dövblindas organisationsfält. För något år sedan grundades för dövblinda en organisation på europeisk nivå, EBDU - European Deafblind Union, vari dövblinda kan använda sin beslutanderätt. Detta år grundades dövblindas världsförbund WFDB - World Federation for Deafblind.

Den utmärkta mimikern Kari Hyötylä framförde ett pantomimuppträdande. Han framförde den dövblindas karga pensionstillvaro hemma. Under huvudfesten mindes man också förtjänstfulla jämliksstödpersoner, organisationsaktiva och anställda inom dövblindsverksamheten. Till slut framförde Mellersta-Finlands dövblindsklubb på teckenspråk Dövblindas sång.

Bilderna: På höstmötet valdes Ulla Kangas till ordförande.

På lördagskvällen firades lillajul. Kvällsprogrammet drogs av Kauko Kokkonen från Jyväskyläklubben.

Vid festbordet Riitta Ruissalo, Unto Honkanen och Saini Lepistö.

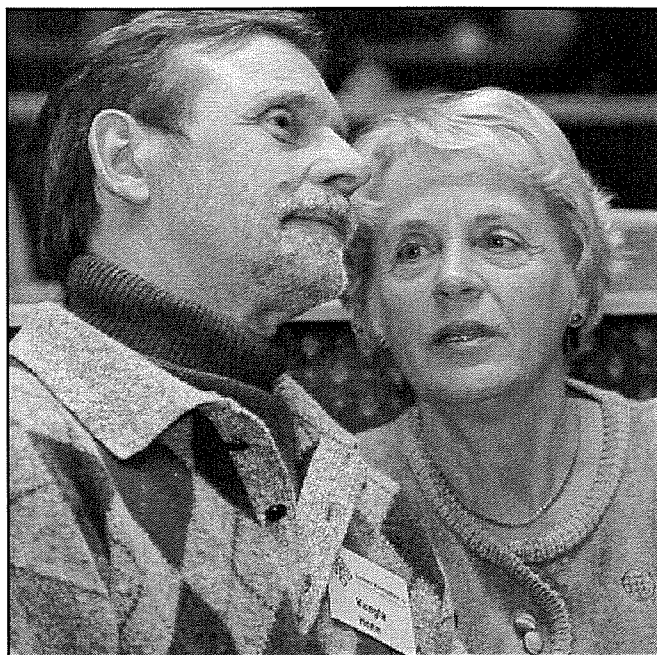

Gäster från grannländerna

Till föreningens festveckoslut hade också inbjudits representanter från de övriga nordiska länderna och från Estland. De framförde sin hälsning vid huvudfesten.

Henn Kungla från Estlands stödförbund mindes, hur dövblindverksamheten satt igång i Estland och övriga Baltiska länder. Han önskade tillsammans med Raissa Keskküla lycka åt vår organisation och fortsatt samarbete. I bilden Raissa tolkar.

Sveriges dövblindas förening representerades av Kristina Nord. Hon förvånade sig över den finska mötespraxisen, och föreslog att vi kunde samarbeta på detta fält. Torben Hansen, representant för Danmarks förening för dövblinda, konstaterade att han var senast i Finland för 25 år sedan. Då var endast några medlem-

mar samlade. Han berättade, att han fått många nya tankar och idéer, som han skulle föra med sig till sitt hemland.

Ordförande Geir Jensen från den norska dövblindsföreningen (i bild nere till vänster i mitten med de övriga utländska gästerna) tackade Seppo Jurva för det goda samarbetet under de senaste åren. Han konstaterade att dövblindverksamheten i Finland har nått ganska långt. Verksamhetscentret i Tammerfors skulle duga som modell för de övriga nordiska länderna. Jensen berättade om den norska mötespraxisen. I Finland besluter man under höstmötet sådant, som styrelsen tar hand om i Norge. I Norge ger styrelsen färdiga förslag till årsmötet. Antingen godtar årsmötet förslaget som sådant eller så har man en omröstning. ■

Stjärnavstånd 1951 - 2001

Eero Vartio

På initiativ av kyrkostyrelsen har jag skrivit historik över synhandikapparbetet i Finlands kyrka under åren 1951-2001. Boken har nu utkommit i svartvitt. Den offentliggjordes i Helsingfors den 26 oktober 2001 vid 50-årsfestseminariet för kyrkans handikapparbete. Bokens titel är "Stjärnavstånd" och omfattar 189 sidor.

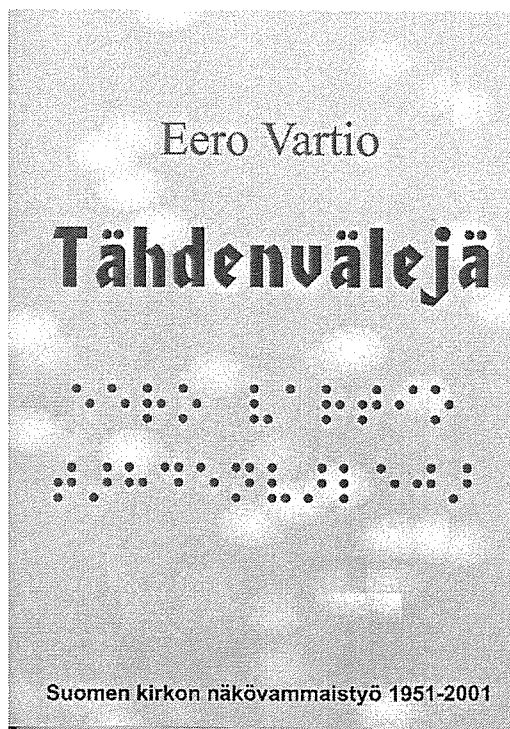
En förening vid namn De Blindas Vänner (Sokeain Ystävät) hade grundats år 1887. Den gav en promemoria (minnesbok) åt socialsekreteraren för Centralförbundet för Församlingsarbetet i Finlands Kyrka (på finska SKSK) den 7.12.1948. Den hade rubriken "Diakonverksamhetens uppgifter i blindservicen". På basen av den önskade SKSK:s direktions utveckla Handikappnämnden. Nämnden föreslog att tillsätta en blindvårdartjänst i samband med SKSK.

Brita Bärlund - den första blindvårdaren

Brita Bärlund (1904-1958) började arbeta som blindvårdare 1.1.1951.

Hon var kemist till utbildningen, men fullständig blindhet år 1932 gjorde att hon inte kunde verka inom branschen. Bärlund tolkade ödet så, att hon hade vägletts att hjälpa andra blinda. Hon undervisade i språk vid Yrkesskolan för blinda män (Sokeain Miesten Työkoulussa). Redan på 30-talet gjorde hon en omfattande resa till Schweiz för att skaffa idéer till den finska blindservicen.

I SKSK:s tjänst reste Bärlund runt om i Finland. Hon letade i församlingarna efter personer som nyligen blivit blinda eller synskadade personer som levde i ekonomiskt trångmål, också dövblinda. Hon gav råd att skaffa socialskydd och skolning. Hon donerade en klocka och förevisade andra hjälpmedel, lärde punktskrift och föreläste vid läroinrättningar. Hon var enbart med sin närvaro ett uppmuntrande exempel för sina ödeskamrater. Speciell uppmärksamhet fäste hon vid småbarnsrådgivningen och vid den svåra ställning som dövblinda har genom att vara mellan två grupper.

Bärlunds exempel fick synhandikapporganisationerna att skapa ett landsomfattande vårdsekreterarnät och rehabiliteringskurser i början av 1960-talet. Även andra av Bärlunds förslag har förverkligats, dock årtal senare, t.ex. det landsomfattande synhandikappsregistret som skapades 1980 av Synskadades Centralförbund och medicinalstyrelsen och borttagandet av de för handikappade olämpliga paragraferna i kyrkolagen år 1993.

Betoning på själavård

Aatu Moilanen (f.28.1.1934 i Suolijärvi i Puolanka) fungerade som vårdare av blinda åren 1958-1965. Hans arbete blev allt mer själavård, från att ha varit fattigdomsbekämpning. Detta berodde på att, Blindas Central-

förbund och Blindas yrkesskola effektiviserade sin verksamhet.

Ari Suutarla, född 25.12.1942 i Ilmajoki, var den första blinda som inledde teologistudier i H:fors universitet. Han blev teologie magister 27.5.1964 och blev prästvigd av ärkebiskop Martti Simojoki i Åbo 29.12.1964.

När Moilanen beslöt sig för att studera pedagogik, blev Suutarla blindas präst 1.9.1965. Han tog ansvaret för synskadades själavård. Han ordnade läger och helger, gjorde hembesök, döpte, vigde och begrov samt deltog aktivt i föreningsarbete som en medlem bland andra.

Hjälp till sydvästra Afrika

Det viktigaste förslaget under Moilanens tid kom från diakonissan Aune Ihalainen (numera Kulmala). Missionärsarbetet för synskadade i Namibia tog fart pga hennes skrift "Gå du också och arbeta i min vingård". Den utkom i punktskrift i Tähti-tidningen nr5/1964. Förslaget ledde till att den första skolan för blinda grundades i Engela i samarbete med Finska Missionssällskapet. De första missionärerna var pastor Urho Poikolainen samt paret Eeva-Liisa och Raimo Holopainen.

Ari Suutarla har hållit upp missionslågan med kraft i Finland. Han har även fått med Synskadades Centralförbund. Numera finns ett eget förbund för synskadade i Namibia och ett socialskyddssystem utvecklas enligt finsk modell.

Utvecklingen idag

Under de 37 årens lopp har Ari Suutarla gått från att ha varit blindas präst till sekreterare för synskadefrågor till sekreterare för handikapparbete i början på 1990-talet. Samtidigt har tyngdpunkten förskjutits mot allmänt handikapparbete, Enligt traditionerna leds handikapparbete från Kyrkostyrelsens verksamhetsavdelning och där Kyrkans Diakoni-och Samfundscentral, som leds av doktor Juhani Veikkola. Suutarla anser att man skulle kunna grunda en särskild byrå för handikapparbete.

Man kom till den nuvarande situationen på 80-talet. Betoningen följde FN:s deklaration från 1981 på de olika formerna av handikapp och handikappades årtionde 1983-1992. KDK ordnade ett stort handikappsymposium åren 1981, 1985, 1989. Traditionen avbröts under lågkonjunkturen Nu planeras dock, under emeritusbiskop Yrjö Sariolas ledning ett fjärde symposium i J:kylä år 2002.

Hoppeligen följer en ny uppgång efter laman!

Stjärnavstånd i informationen

Kyrkan har sedan 1951 gett ut en tidning vid namn Tähti(stjärnan), som dock bytte namn till Kyrkoposten år 1979. Den har erbjudit andlig läsning, först med punktskrift och sedan även med ljudband från 1959, och en tid också med storskrift på 80-talet. Även en psalmbok, Bibel, Katekesen och annat har utgetts. Litteratur har också getts ut för Namibia.

Dövblindas erhållande av information har varit nära Bärlunds hjärta sedan början. I historieboken finns ett särskilt kapitel om dövblinda. Dövblindas präst Lauri paunu träffade en gång på gården vid Åvik en dövblind och tog honom i hand. Enbart genom handskakningen kände han igen gästen. Då Punu förundrade sig över detta, tecknade den dövblinda: "En mjuk hand. Arbetar inte. Präst. Pau-nu! ■"

Virtuella inläringen satte igång i nätet.

Soile Silvennoinen

Virtuopo-virtuella inläringen startar i nätet-tillfället var intressant den 8.11.2001 i Vita Huset. Informationstillfället var en del av Teckenspråksveckan och en del av Dövas Förbunds Teckenspråk -ett av våra modersmål-kampanj. På plats fanns en full sal av inbjudna och andra nyfikna.

Virtuella inläringens projektchef Kai leinonen berättade om projektet och vi hade möjlighet att bekanta oss med de tjänster som Virtuella inläringen erbjuder, för man hade ställt fram många datorer.

Virtuopo-Virtuella inläringen-studie- och yrkesvägledning på teckenspråk

Virtuella inläringen är studie- och yrkesvägledningscentral på teckenspråk. Den fungerar i nätverket Internet. Till virtuella inläringen producerar man, sammanställer och bjuder ut kunskap, tjänster och personlig yrkesvägledning för skolning och arbetslivet.

Tjänsten är riktad till teckenspråkiga döva, hörsel- och synhandikappade och dövblinda, lomhörda och unga

med dysfasi, vilka studerar i grundskolans eller gymnasiets avslutande klass eller i yrkesläroanstalter.

I virtuella inläringen bygger man upp en fast fungerande tjänst i nätverket. I projektet utvecklår man en modell för de som använder sig av yrkesvägledningstjänster på teckenspråk. Virtuella inläringen fungerar också som en personlig yrkesvägledning. Centralen svarar på frågor som hänför sig till yrkesplanering via text- och bildtelefon, elektronisk post, fax, textmeddelanden och vanlig telefon. Dessutom ordnar virtuella inläringen kurser som stöder yrkesplanering.

Tjänsten erbjuder också arbetsredskap åt lärare, studievägledare, FPA:s anställda samt de som arbetar med döva och hörsel-och synhandikappade / dövblinda.

Innehållet i virtuella inläringen

Virtuopo-virtuella inläringen fungerar i Internet under adressen www.virtuopo.net. Nu finns där ma-

terial på teckenspråk och finska. I fortsättningen kommer det också att finnas lättispråk och talad finska. Sidorna översätts senare till svenska och engelska.

Virtuopos-virtuella inläringens centrala innehåll gäller frågor om utbildning och arbetslivet. På sidorna finns läromaterial och aktuella frågor som rör kurser angående skolning och yrkesplanering för personer som talar teckenspråk. På sidorna hittar man också diskussionsspalter, där man behandlar aktuella frågor och man svarar på ställda frågor.

Vid frågor som rör utbildning och arbetslivet finns ett register uppställt i alfabetisk ordning. Där kan man kolla vad termerna betyder. Man kan också finna en sidokarta med link och beskrivning om ett ämne som intresserar en själv.

Mina intryck av virtuopo - virtuella inläringen

Fastän virtuopo-virtuella inläringens sidor ännu är på hälft, lönar det sig att besöka sidorna. För tillfället finns det ca. 100 videoklipp på teckenspråk. Man "bygger" upp sidorna hela tiden. Som första yrkesområde har man framställt hälsovården. Som mål är en databank på 30 000 videoklipp.

Virtuopo- virtuella inläringen fungerar i Windows 98 eller i nyare versioner. Den fungerar således inte i Windows 95 eller äldre versioner.

För att det skall gå att se den teckenspråkiga videobilden på dataskärmen, bör man ha ett RealPlayer-program. Videobilden är rätt liten, men tydlig; tecknen och läpparna syns bra. Bilden kan ej förstöras med hjälpprogram, t.ex Supernova, men genom att "klicka" kan bilden förstöras till att täcka hela skärmen.

I textversionen är texten klar. Textstorleken kan vid behov förstöras genom att ändra inställningarna. Även hjälpprogrammen fungerar vid bläddrandet av textsidorna, t.ex Supernova. Jag tror att man kan bläddra i textsidorna också med punktiskärm, men jag själv har inte prövat det.

Sammanfattningsvis, Virtuopo erbjuder mångsidiga, omfattande tjänster. Om det ändå skulle ha funnits liknande tjänster, då jag själv började studera och arbeta.

Virtuopo-projektet startade på hösten 2000 och avslutas våren 2003. Projektet är en del av nationella Europeiska socialfondens (ESR) Mål 3-program, och finansieras av Undervisningsstyrelsen. ■

Viktigt för dövblinda att skapa i Lappland

Dövblindas konstutställning i Rovaniemi

Text/foto: Jorma Säynäjänkangas

Dövblinda i Lappland ordnar en utställning över sina verk, som är öppen 16.11-14.12. i försäkringsbolaget Fennias utrymmen i Rovaneimi.

Konst hör också till sinneshandikappade. Det är viktigt att delta i kulturevenemang och njuta av andras verk, men ännu viktigare att skapa och göra själv. Att skriva, spela musik och teater och även bildkonst är sätt, som sinneshandikappade uttrycker sig på.

Folk i Lappland ser naturen i färg och form. Jag tror att kreativa människor bebodde Lappland så att de skulle

undvika herraväldet i det trånga södra Finland. Kreativitet krävr rum och frihet. Dessutom ger den karga naturen många inspirationskällor.

Skapandet av bildkonst begränsar sig inte bara till finska Lappland utan kalottsamarbetet med Sverige och Norge har varit livligt. Verk som skapats på gemensamma konstläger i Torneå och Jokkmokk har visats på konstutställningar runtom i Norden.

Naturen är hobbyrummet för Lapplands folk. Naturen har alltid varit nära folket i norr. Material för hantverk har

På bilden Marja Kortenieni och Irja Rantatalo på utställningens vernissage 16.11 2001.

tagits direkt från naturen. Skapandet av konst erbjuder dövblinda också en möjlighet att få utlopp för känslor och få inre insikter. Under årens lopp har tiotals verk och målningar skapats; av trä, sten, ull o.dyl. I den skickliga ledaren Irene Kangasniemis ledning har kursdeltagarna satt sig in i konsttraditioner i Lappland.

För dövblinda betyder känsel-och luktsinnet mycket när man skapar. I Lappland har man alltid använt starka, rena färger, som syns bra. Också olika tekniker har man provat på. När man t.ex. målar på svart kartong syns färgerna bättre. Verk med uppspiggande färger kan en dövblind känna med känselsinnet. När den dövblinda förstått idén, kan han/hon skapa självständigt från början till slut.

Dövblindhet är inte vad man tror att det är; att leva i mörker och ensamhet. Dörutom att konst och hantverk ger upplevelser, förstärker det skaparens självförtroende och gör honom/henne synlig i sitt samfund. ■

Jullingonkaka

Vispa 200g fett och socker till skum. Blanda i 3 ägg. Tillsätt 4dl vetemjöl och 2 ts bakpulver och blanda om. Detta är ett vanligt kakrecept.

Blanda med en gaffel i degen 1,5 dl rårörda lingon. Lingonen ger fin röd färg åt kakan. Grädda kakan i 175 grader i ugnen i 50 minuter. Kakan går bra att frysa ned, smaken blir bara bättre.

God jul önskar Verksamhetscentrets kökspersonal. ■

Kunskap, upplevelse, framtid

Ett seminarium om döva, svårt hörselskadade och hörsel-och synskadade barns och ungas välfärd och stödet av den 1-2.3.2002 i Vita Huset, auditorium, Ilkantie 4, Helsingfors. Pris 50/25 euro.

Arrangör: Hörselvårdsförbundet rf, Förbundet för Hörselskadade Barns Föräldrar rf, Dövas Förbund, Dövas Servicestiftelse och Finlands Dövblinda rf.

Mer info: KLVL rf
klvl@valkeatalo.fi

Tel.(09) 5803 700. ■

Tävling hand i hand

Handikappinformatörerna har muntur

Matti Hokkanen

År 1997 inleddes Come on 2000-projektet avsett för svenskspråkiga handikappgrupper. Man har utbildat informatörer för olika handikappgrupper, som skall undervisa i skolor samt resurspersoner, som skall skriva artiklar om handikapp i tidningar.

Ulf Gustavsson har planerat projektet. Jag läste en intervju med honom med några andra synskadade unga år 1997. Vi blev intresserade och förmed i utbildningen, som hölls i Hangö. Många andra handikappade ungdomar var med. I Österbotten startades ett liknande projekt år 1998.

I den första utbildningen förevisades projektet och man använde mycket video. Skådespelerskan Margit Lindeman testade oss, hur vi berättar om oss framför en stor klass. Hon lärde ut kroppsspråk och röst användning. Liknande utblindningsveckoslut har förekommit 2 gånger om året.

Men efter utbildningen skedde inget i huvudstadsregionen. Ingen tog kon-

takt med oss eller bad oss komma och berätta.

Vi funderade på att ordna månkulturella temadagar, där olika handikapp- och flyktinggrupper skulle presentera sig. I samband med detta höll jag mitt första framförande i Brändö svenska gymnasium tillsammans med Stefan Tuominen. Jag hade nog pratat på andra ställen tidigare. På hösten höll jag timmar med Ulf Gustafsson. De lyckades bra, fastän vi har olika handikapp. Vi frågade av varandra, hur du gör det och det och sedan började eleverna fråga oss. I det svenska gymnasiet blev man så intresserad av handikappades utbildning, att man skaffade finansiering från Helsingfors Kulturstadsstiftelse för flera år.

Som lärare/informatör

Temadagen tar fyra timmar. Eleverna indelas i grupper. Grupperna gör olika saker, såsom synskadades målboll, rullstolskorgboll, ledhund-

show och 2 informatörer berättar om sig själva.

När man berättar om sig själv, skall man verka på elevernas villkor. Vi säger vem vi är, vår ålder, vad vårt handikapp beror på och vad vi gör. Efter det får eleverna och läraren fråga, och diskussionen tar oftast fart. Vi använder också färdiga videon. Jag har själv börjat fråga, om de vet, varför mina ögon är olika varann. Endel vet, andra inte. Då tar jag ögonprotesen från ena ögat och låter dem beröra den.

Elevernas frågor varierar beroende på i vilken ålder de är och lärarnas frågor varierar beroende på vad de undervisar i. Ofta frågas, hur vi får upp ytterdörren. Då visar vi nyckelnippert och berättar, vilken nyckel som passar vart. En lärare i samhällskunskap frågade om handikappades ekonomiska förmåner och en handar-

betslärare om hantverkande. Hon visste inte, att hantverk är ett av de traditionella yrkena för synskadade. Hur vi gör inköp och går på wc, samt våra fritidssysselsättningar, frågas det också om.

Arbetets betydelse

Som informatör har jag fått träffa representanter för andra handikappgrupper och arbetat med dem. Stämningen har varit god och det har inneburit omväxling i vardagen.

Man måste vara beredd på att allt möjligt kan hända. Grupperna kan behöva sammanslås mittiallt eller eleverna kan vara allt från förstaårsklasser till gymnasie-elever. Det är svårast att hålla föredrag för en grupp, där det förekommer någon bekant elev eller lärare. I pensionärsgrupper vet man redan mycket om synskador, och även i föreningar och i synskadades skolor.

Jag har arbetat i detta projekt nu i 4 år. Det skulle vara bra, om det ordnades temadagar för handikappade vart femte år t.ex. Till personal kunde man skaffa olika lämpliga personer via handikappföreningar. Då skulle många ungdomar få arbetserfarenhet och få uppleva, hur det är att informera om handikapp. ■

Före julen sitter tre tomtar
På Korvatunturi i Lappland

Den första sitter
Med en önskelista i famnen
Den andra med en lykta i handen,
Den tredje med en klocka för
Att meddela att julbocken är på väg.

Den fjärde
Står med händerna riktade mot skyn
Såsom han hade vunnit,
I den ena handen har han ett
Litet gåtfullt paket
Åt vem?
Endast julbocken vet.

KÄNSELSPRÖTET 27. årgången, ISBN 0358-2280,

Utgivare: Föreningen Finlands Dövblinda rf.

Redaktören: Chefredaktör Katri Pyykkö, tel. & texttel. (09) 54953521, Redaktör Raili Karisaari, tel. & texttel. (09) 54953521, email: tiedotus@kuurosokeat.fi och NKL frontdoor.

Redaktionsråd: Pekka Juusola (ordf.), Pentti Kähkönen, Heli Huotarinen, Ulla Kungas, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (sekr), Katri Pyykkö.

Årgång 150 mk. **Tidningen utkommer** 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt, i NKL server och svenskspråkig översättning.

Abonemang och adressändring: Föreningen Finlands Dövblinda rf, Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors. Tel. (09)5495 350, texttel. (09)5495 3526, fax (09) 5495 3517, email: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, Internet: <http://www.kuurosokeat.fi/se/>